ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ವಿದ್ವಾನ್

ಶ್ರೀ ಎನ್.ರಂಗನಾಥ ಶರ್ಮಾ

(ಶಿಷ್ಯ ಕಂಡಂತೆ ಗುರುವರ್ಯರು)

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುರು
(ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ಎನ್.ರಂಗನಾಥ ಶರ್ಮಾ)

● ವಿದ್ವಾನ್ ಜಿ. ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ,
ನಿವೃತ್ತ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು

'ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳು ವಿದ್ವಾನ್ ಎನ್. ರಂಗನಾಥಶರ್ಮರು ಎಂದು ಹೃದಯತುಂಬಿ ಬಾಯಿತುಂಬ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು ಒಂದು ಸೌಭಾಗ್ಯಾತಿಶಯವೇ. ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರವು ನನಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬಂದ ನಾನು ಉದ್ದಾಮ ಪಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಪಿ. ಶಂಕರಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಎನ್. ರಂಗನಾಥ ಶರ್ಮರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಧ್ಯಾಪಕರೆಲ್ಲರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಶರ್ಮರಂತೆ ಘನವಿದ್ವಾಂಸರೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯ ಅರಿವಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೂರುನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳು ಗತಿಸಿದ್ದವು. ಅದಕ್ಕೆ ತೆತ್ತ ಬೆಲೆ ಒಂದು ವರ್ಷ. ಮರುವರ್ಷ ವ್ಯಾಕರಣವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಎನ್.ಟಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ನನಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಿ ದೊರಕಿದ್ದು ಹೀಗೆ. ಸರಿಯಾದ ಕಾಲ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗುವವರೆಗೂ ಯೋಗ್ಯಗುರುಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ದುರ್ಲಭವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಂದು ಒಂದು ವರ್ಷ ನಷ್ಟವಾದರೂ ಜೀವಮಾನದ ಅವಶಿಷ್ಟ ವರ್ಷಗಳು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರಲ್ಲಿ ಅಂತೇವಾಸಿತ್ವ ಪಡೆದಿರುವದೇ ಎನ್ನುವದು ನನ್ನ ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆ.

ವೈದುಷ್ಯ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಲ್ಲವರನ್ನೆಲ್ಲ ಪಂಡಿತರೆಂದು ಕರೆಯುವದು ಈಗ ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ವೇದ, ವೇದಾಂತ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ಜ್ಯೋತಿಷ, ಪೂಜಾವಿಧಾನ, ತರ್ಕ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಸಕಲ ದರ್ಶನಗಳನ್ನೂ ಈ ಪಂಡಿತ ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಿವಿಚ್ಯ ಜ್ಞಾತವ್ಯಾಂಶ ಒಂದಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಲೋಕ ಒಂದಾದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಇನ್ನೊಂದು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯ, ಚಂಪೂ, ರೂಪಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ನಾಟಕಾಂತ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಐದಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಿಡಿತ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಾವ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದು ಅಭಿನಂದನೀಯರೇ ಸರಿ. ಆದರೆ ಇವರು ಪೂರ್ವಮೀಮಂಸಾ, ಉತ್ತರಮೀಮಾಂಸಾ (ವೇದಾಂತ), ವ್ಯಾಕರಣ, ತರ್ಕ, ಅಲಂಕಾರ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಟಕಾಂತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದಿದವನು ಅಂದರೆ ವ್ಯುತ್ಪನ್ನನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗುರುಮುಖದಿಂದಲೇ ಕನಿಷ್ಠ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲವಾದರೂ ಅದೊಂದೇ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಓದಿದವನನ್ನು ಪಂಡಿತಲೋಕವು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆಯೂ ಎಂಟು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿರಂತರ ಅಧ್ಯಯನ ಅಧ್ಯಾಪನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಮೇಯಭಾಗವನ್ನು 'ಇದಮಿತ್ಥಂ' ಎಂದು ಹೇಳಬಲ್ಲವನನ್ನು ಆಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ವೈಯಾಕರಣ, ನೈಯಾಯಿಕ, ಮೀಮಾಂಸಕ, ಜ್ಯೋತಿಷಿಕ, ವೇದಾಂತಿ, ಆಲಂಕಾರಿಕ ಎಂದು ಲೋಕ ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಜ್ಞರೆಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲ ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. 'ಏಕಸ್ಮಿನ್ ಜನ್ಮನಿ ಏಕಮೇವ ಶಾಸ್ತ್ರಂ' ಒಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಗಭೀರತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕಾಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹಂತ. ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತು ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಗುರುಮುಖದಿಂದಲೇ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಓದಿದವರು ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರು. ಅಧ್ಯಾಪನವನ್ನು ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಮೀರಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರ ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವೈದುಷ್ಯವನ್ನು ಲೇಖನಿಯ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸುವದು ಅಸಾಧ್ಯ. ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪತಂಜಲಿಯ ಮಹಾಭಾಷ್ಯವೊಂದು ಮೇರುಕೃತಿ. 'ಮಹಾಭಾಷ್ಯಂ ವಾ ಪಠನೀಯಂ ಮಹಾರಾಜ್ಯಂ ವಾ ಶಾಸನೀಯಂ' ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಆಳಬೇಕು ಇಲ್ಲವೇ ಮಹಾಭಾಷ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಓದಬೇಕು ಎಂಬ ಮಾತು ಮಹಾಭಾಷ್ಯದ ಆಳ, ವೈಶಾಲ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥ ಪಂಡಿತನ ರಸಗಂಗಾಧರವು ಪ್ರೌಢತಮವಾದ ಗ್ರಂಥ ಇದನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಗ್ರಂಥ ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರದ ಶೇಖರ, ಭೂಷಣಸಾರ, ಮಂಜೂಷಾ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರೌಢಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿದವನು ಮಹಾಭಾಷ್ಯದ ಬಾಗಿಲುತಟ್ಟಲು ಅರ್ಹನಾದರೆ, ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರದ ಧ್ವನ್ಯಾಲೋಕ, ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾಶಾದಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವನು ರಸಗಂಗಾಧರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದು. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೃದ್ಗತಮಾಡಿಕೊಂಡವರು ಬಹಳ ವಿರಳ. ಅಖಿಲಭಾರತ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದರಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರೂ ಒಬ್ಬರೆಂದರೆ ಅವರ ವೈದುಷ್ಯದ ಅರಿವಾದೀತು.

ಕಾವ್ಯವ್ಯಾಸಂಗ

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಆಳವಾದ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು ಕಾವ್ಯಗಳತ್ತ ಅಷ್ಟಾಗಿ ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇವರಿಗೆ ಕಾವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನಾದರವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಸಂಗವು ಕಾವ್ಯ ಪರಿಶೀಲನೆಯ

ಕಾಲವನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕವಿಯೊಬ್ಬ ಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿ ತನ್ನ ಕವಿತಾ ಶಕ್ತಿಯು ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, 'ನಮಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವಾದಾಯ ಮತ್ಕವಿತ್ವಾಪಹಾರಿಣೇ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ತೊಂಭತ್ತರಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ಪದ್ಯಕಾವ್ಯವೇ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಗದ್ಯ, ಚಂಪೂ ಮತ್ತು ರೂಪಕಗಳು ಉಳಿದ ಹತ್ತು ಭಾಗಗಳನ್ನು ತುಂಬಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಉಪಲಭ್ಯವಾಗಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಎಲ್ಲ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರು ಪರಿಶೀಲಿಸಿರುವದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಮುದ್ರಣದೋಷವಿದ್ದರೆ ತಿದ್ದುವುದು, ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಚಿಹ್ನೆ ಹಾಕುವುದು ಅವರ ಸ್ವಭಾವ. ಹೀಗೆ ತಿದ್ದಿದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ನೋಡಬಹುದು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂನಲ್ಲಿರುವ ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ಕಾಲೇಜಿನ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರೂ, ವಾಗ್ಮಿಗಳೂ, ಸಂಸ್ಕೃತಜ್ಞರೂ ಆದ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಪಿ.ಎಲ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ನಾಮಕರಣ ಸದಸ್ಯರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರೊಮ್ಮೆ ಐವತ್ತು ಅರುವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಜ್ಞರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸವಾಲು ಎಸೆದರಂತೆ. ಸಂಸ್ಕತ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಹಾಕಾವ್ಯ ಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ರಘುವಂಶ, ಕುಮಾರಸಂಭವ, ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ, ಮಾಘ ಮತ್ತು ನೈಷಧಗಳನ್ನು ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ಓದಿದವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಎಂದು. ಒಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರೂ ಇದ್ದರಂತೆ. ಎಲಾ! ಏನಿದು! ಒಂದು ಕೈ ನೋಡಿಯೇ ಬಿಡೋಣವೆಂದು ಸಭೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದವರು ಮರುದಿನದಿಂದಲೇ ಮಲ್ಲಿನಾಥನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದೊಂದಿಗೆ ಒಂದೊಂದೇ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಲಾರಂಭಿಸಿ ಪಂಚಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ಒಂದೂ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಕಾವ್ಯ ವ್ಯಾಸಂಗರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರಂತೆ ಓದುವಾಗ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಸಂಗವಿದು. 'ಒಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅವರು ಓದಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದರೆ ಒಂದಕ್ಷರವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಓದಿದ್ದಾರೆಂದೇ ಅದರ ಅರ್ಥವೆನ್ನುವುದು ಅವರ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಅನುಭವವೇದ್ಯವಾದ ವಿಷಯ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ದಪ್ಪ ಚರ್ಮದ ಈ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಯಾವ ಕೆಚ್ಚೂ ಹುಟ್ಟದೇ ಇರುವದು ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿನ ವಿಷಯವೇ ಸರಿ. ಎಲ್ಲರಂತೆ ಪಂಚಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಒಂದೋ ಎರಡೋ ಸರ್ಗಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಓದಿ ಕಾಲಹಾಕಿದವನೇ ನಾನು. ಇರಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ನಾಲ್ಕಾರುವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಬಾರಿ ಓದಿರುವರೋ! ಅದರ ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಭಾವವನ್ನು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಗೆ ಒಗ್ಗಿಸಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೇಳುವದು ಅಪಾರ ಬೌದ್ಧಿಕಶ್ರಮದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ನಾನು ಓದುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಾಮಾಯಣದ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ವಿದ್ವತ್ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೌಢಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಅವಧಿಗಳ ಕಾಲ ಪಾಠ ಮಾಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯು ದಣಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರು ಪಾಠ ಮುಗಿದಕೂಡಲೇ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಡಿರಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಮೂವತ್ತು, ನಲವತ್ತು ಬಿಳಿಯ

ಕಾಗದಗಳು, ಕಪ್ಪು ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಶಾಹಿಯ ಎರಡು ಪೆನ್ನುಗಳು ಅವರ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳಾದ ನಾವು (ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು) 'ಏನೋ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ' ಅಂದುಕೊಂಡು ಉದಾಸೀನರಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೇ ಹೊರತು ಅವರ ಶ್ರಮವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣವನ್ನು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದರು. ಭಾಗವತದ ಹನ್ನೊಂದು ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧಗಳನ್ನು ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿರುವ ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದಾಗ ಪ್ರವಾಸದ ಅಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದು ವಿಶೇಷ

ಸ್ವಭಾವ

'ಅಧೃಷ್ಯಶ್ಚಾಭಿಗಮ್ಯಶ್ಚ' ಇದು ಕಾಳಿದಾಸನ ಮಾತು ದಿಲೀಪ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀಶರ್ಮರಲ್ಲಿ ಕಾಡುಹರಟೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದೃಶ್ಯರು. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಚಾರವನ್ನೋ· ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೋ, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತ ಪುರಾಣಗಳ ಪಾತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೋ, ಹಳೆಗನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಕುರಿತೋ, ಗ್ರಂಥ ಸಂಶೋಧನೆ, ಪರಿಷ್ಕಾರಗಳ ರೀತಿಯನ್ನೋ, ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದರೆ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಹೇಳುವ ಪರಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಹಾಗಾಗಿ ಅಭಿಗಮ್ಯರು. ಕಾಡುಹರಟೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಬೇರೆಯವರ ಕಷ್ಟ–ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಮತ್ತೆರಡು ದಿನಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ದೂರವಾಣಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಪುನಃ ವಿಚಾರಿಸಿ ಏನಾಯಿತೆನ್ನುವದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಈಗ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೇ ಒಂದು ವಿಪತ್ತು ಒದಗಿತು, ನಾನು ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಯವರ ಮುಖಾಂತರ ತಿಳಿದಾಗ ಒಂದು ವಾರ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು ಸಂಕಟಪಟ್ಟ ಬಗೆ ನನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಜೀವನದ ಒಂದೆರಡು ಘಟನೆಗಳು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯವಾಗಿವೆ. ಒಮ್ಮೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳು ತರಗತಿಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದಾಗಿ· ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆಯ ಈಗಿನ ಶಿವಗಂಗಾಶುಭಸದನವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯ ವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೇ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರು ಬಂದು ಕೇಳಿದರು.

ಶ್ರೀ.ಶ. : ಹೇಗಿದ್ದೀಯಾ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡಿದೆಯೋ?

ನಾನು : ದುಡ್ಡಿದೆ, ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮನೆಯಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ.ಶ. : ಹಾಸ್ಟೇಲಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ?

ನಾನು : ಸಹಪಾಠಿಗಳು ಸ್ಟೌವಿನಲ್ಲಿ ಗಂಜಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ.ಶ. : ದುಡ್ಡಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ನನ್ನನ್ನು "ಕೇಳಿ"

ದುಡ್ಡನ್ನು ತಗೋಬೇಕು. ಕೊಂಚವೂ ಸಂಕೋಚಕೂಡದು ತಗೋ, ಈಗ ಇರಲಿ ಈ ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ (೧೯೬೬-೬೭ರಲ್ಲಿ ೧೫ರಿಂದ ೨೦ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಇದ್ದರೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ನಾವು ಆರಾಮವಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ)

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುವದು ಅವರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದಾಗ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಒಂದಂಶ ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರ ಊರು ಸೊರಬ ತಾಲೂಕಿನ ನಡಹಳ್ಳಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಸಾಗರದವರೆಗೆ ರೈಲಿನ ಪ್ರಯಾಣ ಅದಕ್ಕಾಗಿ 'ರಿಝರ್ವೇಶನ್' ಮಾಡಿಸಲು ನನ್ನನ್ನು ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ (ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ) ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವ ಅವರ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇಂದು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೋಗುವ ದಿನಾಂಕ, ವೇಳೆ, ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಎನ್ನುವ ವಿವರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಚೀಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಟಿಕೆಟ್ಟಿನ ಮತ್ತು ರಿಝರ್ವೇಶನ್‌ನ ದುಡ್ಡನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಮೇಲೆ ಎಂಟಾಣೆಯನ್ನು ಇದು ನನ್ನ ಸಿಟಿ ಬಸ್ ಚಾರ್ಜ್ ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. (ಆಗ ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆಯಿಂದ ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ೧೫ ಪೈಸೆ ೧೫+೧೫=೩೦ ಹಾಗಾಗಿ ೨೦ ಪೈಸೆ ನಮಗೆ ಉಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಒಂದಿನಿತೂ ಖರ್ಚಾಗಬಾರದು. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯವೇ ಆಗಬೇಕೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿ ಅವರದ್ದು.

೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರತಿಯೋಗಿತಾ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ನಾವು ನಾಲ್ಕು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೆವು. ನಾಲ್ವರಿಗೂ ಬಹುಮಾನ ಬಂದ ಕಾರಣ ಆ ವರ್ಷ ಪರ್ಯಾಯ ಪಾರಿತೋಷಕವೂ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೇ ಬಂದಿತು. ತಿರುಪತಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾಪೀಠದ (ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ) ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿ ಈಗ ನಿವೃತ್ತಿರಾಗಿರುವ ಸಂಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಡಿ. ಪ್ರಹ್ಲಾದಾಚಾರ್ಯರು ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಗ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದು ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ನನಗೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿನಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹರಸಿದ್ದು ಹೀಗೆ – "ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯನೊಬ್ಬ ಅಖಿಲ ಭಾರತಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದದ್ದು, ಸಾವಿರಾರು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿ ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದದ್ದು ನೋಡಿ ಹೃದಯ ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ "ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ. (ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಡಾಕ್ಟರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವೀಧರರು) ನನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯ ವಾರಸುದಾರನಾದ ಈತನು ಶ್ರೇಯೋವಂತನಾಗಿ

ಚಿರಕಾಲ ಬಾಳಲಿ." ಹೀಗಿದೆ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಹೃದಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಯಾವುದೋ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಯ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಒಂದು ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್‌ನಷ್ಟು ದೂರ ಹೋದವರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು "ನೀನು ಕೇಳಿದ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಇದು ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವೆಂದು" ಹೇಳಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು.

ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಈ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟೆ. 'ವಿಕಸ್ಯಮಾನ', 'ಸ್ಪರ್ಧ್ಯಮಾನಂ' ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಹೇಗೆ. ಇವು ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಶಾನಚ್ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ ಶಬ್ದಗಳಷ್ಟೆ! ಎಂದು 'ಸರಿಯಾದ ಸಂದೇಹವೇ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು' ಎಂದಷ್ಟೆ ಹೇಳಿದರು. ಉಳಿದಂತೆ ಅವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಹಿಂದಿರುಗಿದೆ. ಮರುದಿನವೇ ನನಗೆ ಒಂದು ದೀರ್ಘಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಬರೆದಿದ್ದರು. (ಆಗ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ದೂರವಾಣಿ ಇರಲಿಲ್ಲ). 'ಪುಷ್ಪೇಣ ವಿಕಸ್ಯಮಾನಂ ಪಶ್ಯ', 'ಛಾತ್ರೈಃ ಸ್ಪರ್ಧ್ಯಮಾನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತುಷ್ಯಂತಿ' ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಊಹೆ ಮಾಡಿ ಬರೆದು ನನಗೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪಾಠವನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದರು. ದೂರವಾಣಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅದೆಷ್ಟು ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆನ್ನುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಇಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರೆ ಉತ್ತರ ಸಿಗುವವರೆಗೂ ಈ ತೊಂಭತ್ತಮೂರನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಬುದ್ಧಿ ವಿರಮಿಸುವದೇ ಇಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆಯೂ ಬರದು. ಉತ್ತರವನ್ನು ದೂರವಾಣಿಯ ಮುಖಾಂತರ ತಿಳಿಸಿದ ಬಳಿಕವಷ್ಟೇ ಬುದ್ಧಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ. ಇದು ಅವರ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಕಾರ :

ವಿನಯ – ವಿನೋದ

ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯವರೆಗಿನ ಹತ್ತಾರು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ಭಾಜನರಾಗಿ ಆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಿಗೇ ಒಂದು ಗೌರವವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟವರು ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರು ತಿರುಪತಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾಪೀಠವು (ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ) ಅವರಿಗೆ ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಪದವಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿತು. ಆಗ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬರಲು ನಾನು ಮತ್ತು ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಸೋ.ತಿ. ನಾಗರಾಜರು (ಇವರೂ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರ ಶಿಷ್ಯರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು) ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆವು. ನಾನು ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಭಿವಾದನ ಮಾಡಿ ಕುಳಿತೆವು.

ಶ್ರೀ.ಶ. : ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೀಯ, ಏನಮ್ಮಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀಯಾ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರೆಯೇ?

ನಾನು : ಹೌದು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಶ್ರೀ.ಶ. : ಏನಯ್ಯ ನಾಗರಾಜ ನೀನು ನೈಷ್ಠಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಏನೆಂದು ಮಾಡಲಿ? (ನಗುತ್ತ) "ಅಪಿ ತಪೋವರ್ಧತೇ"! (ಇದು ಶಾಕುಂತಲ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾತು. ಶ್ರೀ ನಾಗರಾಜರು ವೇದಜ್ಞರು. ನಿತ್ಯ ವೇದಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡುವವರು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಅಪೂರ್ವವಾದ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು.)

ನಾ.ರಾ. : (ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ನಗುತ್ತ) ಎಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದ.

ಶ್ರೀ.ಶ. : ಏನು, ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ?

ನಾವು : ತಮಗೆ ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಪದವಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ಹೋಗೋಣವೆಂದು ಬಂದೆವು.

ಶ್ರೀ.ಶ. : ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಹಿಂದೆ ಹಾನಗಲ್ ಶ್ರೀ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನನಗೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. (ಶ್ರೀ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅಖಿಲಭಾರತ ಮಟ್ಟದ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ನೈಯಾಯಿಕರು ಶ್ರೀ ಶೃಂಗೇರಿ ಶಾರದಾ ಪೀಠಾಧೀಶ್ವರರೂ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರಭಾರತೀ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿದವರು) ಕಾಲ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಏನು ಮಾಡುವದು.

ನಾವು : ತಮ್ಮಂತಹವರೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಇಂಥ ಪದವಿಯನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು?

ಶ್ರೀ.ಶ. : ನನಗೆ ಇದು ಬಹಳ ಮುಜುಗರವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. (ನಗುತ್ತ) ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಬಹುದು– ನಾವೆಲ್ಲ ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯರ ಶಿಷ್ಯರೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಡಿ. ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ, ಅದರ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಲಟ್ಟಣಿಗೆಯಂತಹ ಮರದ ಒಂದು ಕೋಲನ್ನು ತೋರಿಸಿ ವಿನೋದ ಮಿಶ್ರಿತ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ "ನೋಡಿ ಒಂದು ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಠ ಮಾನ್ಯಗಳು ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿವೆ. ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಪತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಇದೊಂದು 'ಹೊರೆ' ಇನ್ನೊಂದು 'ತೂರೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಶಾಲನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಶಾಲುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಹೊದಿಸಿ ಖಾಲಿಮಾಡಿ ಬಿಡುವದು ಅವರ ಪದ್ಧತಿ. ಶಾಲಿನ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬ ಶಾಸ್ತ್ರ, ವೇದಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ಪಟು ವಾಗುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಜರಿಶಾಲನ್ನು ಹೊದಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಆ ಶಾಲು ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ದೊಡ್ಡವರು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ ನೀಡಿದ ಶಾಲು ಕಳೆದುಹೋಯಿತೆಂದು ಆತ ಬಹಳ ನೊಂದುಕೊಂಡ ಈ ವಿಷಯವು ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು ಆಗ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿದರು – "ಆ ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಲು ಹೇಳು ಶಾಲು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನಂತೆ. ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಕೊಡುವೆ. ಶಾಲನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೊಡುವೆನೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಡ. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರದೇ ಇದ್ದಾನು" ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ಅವನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿ ಶಾಲು ಹೊದಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದಿಸಿದರು. ಓದುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಷ್ಟು ಅಕ್ಕರೆ.

ಕವಿತ್ವ – ಅನುವಾದ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರಷ್ಟು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದವರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಅವರು ಬರೆದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಲಘುಕಾವ್ಯದಂತಿರುವ 'ಶಂಕರ ಚರಿತಾಮೃತ'ವನ್ನು ಸಹೃದಯರೆಲ್ಲರೂ ಓದಬೇಕಾಗಿದೆ. 'ಬಾಹುಬಲಿವಿಜಯಂ' 'ಏಕಚಕ್ರಂ' ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳು ಸೊಗಸಾದ ರೂಪಕಗಳು. ವಿದ್ವಾನ್ ಎನ್. ರಂಗನಾಥ ಶರ್ಮಾ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕಿಟ್ಟು ಓದಿದರೆ ಕಾಳಿದಾಸ, ಭವಭೂತಿ, ಭಟ್ಟನಾರಾಯಣರ ಕಾಲದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೋ ಎನ್ನುವದು ಓದಿದವನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಅನುಭವವು ರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗದ್ಯಪದ್ಯಗಳಂತೂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿರುವಂತಿವೆ. "ಉಪಪನ್ನಮೇತತ್ ಸತಾಂ ಯದನ್ಯದುಃಖ ಸಂವೇದನಮ್" (ಬೇರೆಯವರ ದುಃಖ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಬೇಗ ಅರ್ಥ ವಾಗುವದು) ಈ ರೀತಿಯ ಸೊಗಸಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ರೂಪಕಗಳ ತುಂಬ ಕಾಣಬಹುದು. ಶ್ಲೋಕಗಳು ಅವು ಮುಕ್ತಕಗಳೋ ದೇವತಾ ಸ್ತುತಿಯೊ ಸುಪ್ರಭಾತವೊ, ಸಮಸ್ಯಾಪೂರ್ತಿಯೋ – ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಾರಾಗಿರಬಹುದು, ಅಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರವನ್ನೋ ಧ್ವನಿಯನ್ನೋ, ಪ್ರಾಸವನ್ನೋ ನೋಡಬಹುದು. ಇವಿಷ್ಟು ಕಾವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆ ಆದರೆ ಅವರ ಗದ್ಯದ ಪ್ರಸನ್ನ ಗಂಭೀರ ಶೈಲಿಯನ್ನು 'ಸಂಸ್ಕೃತಂ ನಾಮ ದೈವೀವಾಕ್', 'ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷಾಯಾಃ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕತ್ವೇ ಪಾಣಿನೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರೇಗಮಕಾನಿ', 'ಪಂಚಮ ಸಮ್ಮೇಲನೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷಭಾಷಣಂ' ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರೌಢಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಆಸ್ವಾದಿಸಬೇಕು.

ರಾಮಾಯಣ, ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಭಾಗವತಗಳ ಅನುವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದೆ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ. ಪ್ರೌಢಕಾವ್ಯವಾದ ಶಂಕರದಿಗ್ವಿಜಯ, ಅಮರಕೋಶ, ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥವಾದ ವಾಕ್ಯಪದೀಯದ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಂಡ, ಕಾಲ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆ ಇವುಗಳನ್ನು ನಾಮ್ನಾ ಆದರೂ ಅವಶ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲೇಬೇಕು. ಇವರ ಅನುವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಎಂಬ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದಲೇ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸಂಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೆ ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇವು ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಯವರ ವಾಕ್ಯಗಳು – "ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥಶರ್ಮರವರ ಕನ್ನಡ ಬರಿಯ ತರ್ಜುಮೆಯಲ್ಲ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಸನ್ನವಾದದ್ದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣದ ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವಿಟ್ಟರೆ ವಾಕ್ಯವು ಪೆಡಸಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಲಭತೆಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದರೆ ವಾಕ್ಯವು ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಅತಿಯೂ, ಪಾಮರತೆಯ ಅತಿಯೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಬರೆಯುವದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಲುಕಷ್ಟ, ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ವಾಕ್ಯರಚನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವದು ರಸಪೋಷಕವೆಂದು ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥಶರ್ಮರು ಹುಡುಕಿ ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವಾಕ್ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಸಹಜತೆ, ಲಾಲಿತ್ಯ, ವೈಶದ್ಯ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಓಜಸ್ಸು – ಈ ಗುಣಗಳು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಮುಖ್ಯದೃಷ್ಟಿ ರಸಪುಷ್ಟಿಯ ಕಡೆ ಮಾತು ಮಾತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕನ್ನಡ ಹೇಗಿರುತ್ತೆಂದು ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಇದು ನಾನು ತೋರಿಸುವ ಮಾದರಿ" ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರಿಂದ ಅನುವಾದಿತವಾದ ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾತುಗಳಿವು. ಇವು ಎಲ್ಲ ಅನುವಾದ ಕೃತಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಕೃತಿಗಳು

ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಗಳು ಹತ್ತರಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಆಗಬಹುದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಗಳು. ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲ ಈಗ ಒಂದು ವಾರದ ಹಿಂದೆ 'ಕಾವ್ಯೋದ್ಯಾನಂ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ 'ಬಾಹುಬಲಿ ವಿಜಯಂ' ಮತ್ತು 'ಏಕಚಕ್ರಂ' ಎರಡು ರೂಪಕಗಳು, ಸಮಗ್ರಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಈ ಒಂದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರಕೃತಿಗಳೂ ಇವೆ. ಅನುವಾದಿತಕೃತಿಗಳೂ ಇವೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ವ್ಯಾಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿವಾರ', 'ಹೊಸಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ' ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕೃತಿಗಳು, 'ಶ್ರೀರಾಮಕಥಾಮಂಜರಿ' ಒಂದು ಸೊಗಸಾದ ಗ್ರಂಥ. ಆ ಬಾಲವೃದ್ಧರೂ ಓದಿ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸಬಹುದು. ನಾನೂರ ಐವತ್ತು ಪುಟಗಳಿಗೂ ಮೀರಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕಥೆಯ ಹಂದರಗಳು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಮನದಲ್ಲೂ ಇರಬೇಕಾದ ಗ್ರಂಥವಿದು. 'ಆಸ್ತಿಕಪರ್ವ'ವು ದೇವರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬರೆದ ಒಂದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಗ್ರಂಥ. ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೂ ಮೀರಿ ಕನ್ನಡ ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಮದ್ರಾಮಾಯಣದ ಏಳೂ ಕಾಂಡಗಳನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ವಿಖ್ಯಾತರಾದ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರ ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗಳು ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತರ ಗಡಿಯನ್ನು ದಾಟಿವೆ. ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರ 'ಮರುಳ ಮುನಿಯನ ಕಗ್ಗ' ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ.

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ

ಈ ಲೇಖನ ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರನ್ನು ಕಾಣಲು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತೈದು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆಯಿಂದ ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಸಿಟಿ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೇ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಪರಿಚಿತರೊಬ್ಬರು ಹಿಂದಿನ ಬಾಗಿಲಿನ ಎದುರಿನ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಮಾಗಡಿರೋಡಿನ ರಾಜಾಜಿನಗರದ ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ಬಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆ ರಭಸಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಇವರ ಪರಿಚಿತರು ಹಿಂಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಎಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮರಣಹೊಂದಿದರು. ಮುಂದಿನ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರದವರೆಗಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೇ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲವಾಗಿದ್ದ ಅವರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಪರಿಚಿತರ ಮುಖಾಂತರ ಹಣ ಕೊಡಿಸಿ ಮುಂದಿನ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ನೆರವನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಇವರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಹಾಯವಾಗಲೆಂದು ಮೃತರ ಪರಿಚಿತ ವಕೀಲರೊಬ್ಬರು ಇದನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿ ಕೇಸು ನಡೆಸಿದರು. ಆಗ ಸಾಕ್ಷಿಹೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರಿಗೆ ಬಂದೊದಗಿತು. "ಬಸ್ಸನ್ನೇರುವ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಮೇಲೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಂತಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಚಾಲಕನ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು" ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳ ವಾದ. ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ

ಬಂದಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಹೇಳಿದರಂತೆ–" ಇವರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು. ಅನಂತರ ನಗರ ಸಾರಿಗೆಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಪಿನಂತೆ ಮೃತರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಧನ ಸಿಕ್ಕಿತಂತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಚಾಲಕನ ತಪ್ಪೇನೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಸಹಜ. ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಆ ರಭಸಕ್ಕೆ ಹೊರಗೆ ಬಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಲು ಹೋಗಿ ಬಡ ಚಾಲಕನಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಬಾರದಷ್ಟೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಕೀಲರನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೊದಲೇ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಂತೆ–ಪರಿಹಾರಕೊಡುವವರು ಸಂಸ್ಥೆಯವರೇ ಹೊರತು ಚಾಲಕನಲ್ಲ ವೆಂದು.

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡೆ – ನುಡಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಸಿಗಲಾರದು. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳೇ ಶಬ್ದಕೋಶದಿಂದ ಬಹುದೂರ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ ಮೂರ್ತಿಮದ್ರೂಪವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಬೇಕು, ಅವರೊಡನೆ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನಾದರೂ ಆಡಬೇಕು.

ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಘಟನೆಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. 'ಶ್ರೀ ಶಂಕರಚರಿತಾಮೃತಂ' ಎಂಬ ಲಘುಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಶೃಂಗೇರಿಯ ಶಾರದಾಪೀಠಾಧೀಶ್ವರರಾದ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀತೀರ್ಥಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರು ಅವರ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಅನುಗ್ರಹಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಸ್ವಯಂ ಕವಿಗಳೇ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ. ತಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಓದಿಸಿ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇವೆ. ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ತಾವೇ ಓದಿ ಕೇಳಿಸಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಿಯತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರ ನಲುವತ್ತು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಜಗದ್ಗುರುಗಳು ಆಲಿಸಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಬಹಳ ಆನಂದಪಟ್ಟು ಅನುಗ್ರಹಸಂದೇಶವನ್ನಿತ್ತರಂತೆ. ಜಗದ್ಗುರುಗಳವರಿಗೆ ಗ್ರಂಥ ನೀಡಿದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಸ್ವಯಂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹ ಸಂದೇಶ ನೀಡುವುದು ಪದ್ಧತಿ. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿಯ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರು ಮಾತ್ರ ಆಗಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಇದೆ. ಶೃಂಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಜಗದ್ಗುರುಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುವ ಮಹಾಗಣಪತಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಸಭೆಯು ದೇಶ–ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಾಧಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದವರು ಮಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಶೃಂಗೇರಿಯ ಮಹಾಗಣಪತಿಯ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ವಿದ್ವಾಂಸನೆಂದರೆ ವಿದ್ವತ್ಸಮಾಜ ದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಗೌರವವಿದೆ. ಆ ಸಭೆಗೆ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಆಮಂತ್ರಣ ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ವಿದ್ವಾಂಸನ ವೈದುಷ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ. ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಬಂದ ವಿದ್ವನ್ಮೂರ್ಧನ್ಯರು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯಮಂಡನೆಯನ್ನು ಜಗದ್ಗುರುಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಷಯಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅವಕಾಶ ಇಂಥ ಸಭೆಗೆ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದವರು

ಶ್ರೀಶರ್ಮರು ಈಗ ವಾರ್ಧಕ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರವಾಸಮಾಡಲು ಆಗದೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಷಾದ ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಗಾಧ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಹೊಂದಿದ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರ ಕಾವ್ಯಮುಖವನ್ನೂ ಅವರ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಓದಿಸಿ ಕೇಳಲು ಜಗದ್ಗುರುಗಳು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದು.

ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರ ಸಮಯ ಪಾಲನೆ, ಕರಡು ತಿದ್ದುವ ರೀತಿ, ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿವೇಶನವೊಂದನ್ನು ದಾನನೀಡಲು ಮುಂದಾದವರಿಗೆ "ನನಗೆ ವಾಸಕ್ಕೆ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಇದೆ, ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆದರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದ್ದು, ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಗೌರವ ನೀಡುವ ಬಗೆ ಮತ್ತು ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬರೆಯಲಾಗದ್ದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕೋರಿ ಈ ಪುಟ್ಟ ಲೇಖನವನ್ನು ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

❖

(2009 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಶಿಷ್ಯರು ಕಂಡಂತೆ ಗುರುಗಳು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಉದ್ಧೃತ)

ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ಎನ್.ರಂಗನಾಥ ಶರ್ಮಾ

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೊರಬ ತಾಲೂಕಿನ ನಡಹಳ್ಳಿಯು ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ. ಶ್ರೀ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತೀ ಜಾನಕಮ್ಮನವರು ಇವರ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರು. ಇವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು 1915 ನೇ ಇಸವಿಯ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿಯ ಶಂಕರ ಜಯಂತಿಯಂದು. ಪತ್ನಿ ಶ್ರೀಮತೀ ಕಮಲಾಕ್ಷಮ್ಮನವರು. 'ಅರುಂಧತೀವ ಕಲ್ಯಾಣೀ' ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಂತಿದ್ದವರು ಅವರು. ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು. ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ಡಾ.ಶಾರದಾ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕಿರಿಯ ಮಗಳು ಶ್ರೀಮತೀ ಜಯಶ್ರೀಯವರು ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಹಿರಿಯ ಮಗ ಶ್ರೀ ಸದಾನಂದ ಕೆನರಾಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಿರಿಯ ಮಗ ಡಾ.ನಾಗಭೂಷಣ ಚರ್ಮರೋಗ ತಜ್ಞರು. ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂಸಾರೊಂದಿಗರಾಗಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರದು ತುಂಬಿದ ಕುಟುಂಬ.

ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ, ಅಪಾರ ಅಭಿಮಾನಿ ಬಳಗವನ್ನೂ ಅಗಲಿ ಅವರು ದಿನಾಂಕ 25.1.2014 ರಂದು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ವಿಧಿವಶರಾದರು.